

Kassilik koreograafia hirmust tuleviku ees

KRISTIINA
GARANCIS

tantsukriitik

Oksana Titova uuslavastus «Kass ennustab tulevikku inimesest paremini» viskab õhku küsimusi looma- ja inimmaailma erinevast loogikast, aga ka ihast tulevikku kinni püüda, ning jalutab seejärel nagu isepäine kass väikeste irdteemade turjal omi katuseid mööda.

Tundub, et pealkiri annab lavastusmeeskonnale – lisaks Titovale veel Päär Pärensonile ja Indrek Kangrole – ainult algimpulsi. See, mis lavalaudadel paistab, oli kõike muud kui kassi pädev tulevikuenustamine. Pigem hulk kolmiku visuaalseid fantaasiaid muutunud teadvuse, unenäolise maailma ja tajupiiride kompamisest. Olevikust põgenemiseks.

Lapsepõlve muinasjuttudest teame, et linnukeele mõistmine andis taipajale eelise asju ette teada ja vastavalt sellele tegutseda. Kassid ja rotid käituvad siiski ainult instinktidele toetudes. Inimene teeb aga järeldusi talle omase mõtteloogika põhjal. Me vaatame maailma nii, nagu meile on seda õpetatud tegema. Isemõtlemine on tülikas ja aeganõudev ja põhjustab sageli vastuolusid teistega.

Akadeemilise balletikooli taustaga Oksana Titova keel ja meel on oma koreograafiat luues täielikult teatri teenistuses. Tema kasvatuse juurde kuulub lavapinna ja publiku pühaks pidamine. Laval olemine peab olema tolmukübeni mõtestatud ja täidetud.

Titova väarikus on vana

kooli maiguga, tema pakutavad liikumised struktuursed ja puhtad, mõttekäigud klaarid, tantsijad pühendunud. Käekirjale on tunnuslik eriline tihedus. Tema seniseid teoseid «Hamlet» ja «The Last Hairy» on kandnud totaalse teatri mõõde, kus tants, kostüüm, dekoratsioon, valgus toimib sümbioosis.

«Kass ennustab tulevikku inimesest paremini» võimaldab Titoval tänu ruumi lohakat boheemlaslikule olemusele mälestuse oma viimastest suure lava peentöödelatud «Hamletist» nurka visata. Kõnealusel teoses oli seetõttu nauditavat õrnust, rabadust ja etüüdilikkust.

JELENA RUĐI

Kaks erineva taustaga meest – üks tantsija ja laulja ning teine filmi- ja reklaamimees – tegutsevad laval koos täielikus sünkroonis, jumaldate liigutuste keeles kõrval tantsivat naiskoreograafi. Pärenson oma nurgelise karismaga ja Kangro orgaaniliselt plastilise füüsisega moodustavad otsekui «Alice imedemaalts» reaalsusest välja hüpanud paari.

Kaks kiilast pealage, musta särki, kaks paari musti nahkkingi, kaks sujuvalt laval libisevat figuuri. Kaks tumedat igiliikuvat meheenergiat annavad teosele nii vajaliku improvisatsioonilise pehmuse ja kerguse. Teineteise absoluutselt identsed peegeldused ja samas antipeeglid surfavad koreograafi naiselikult graatsilises, kuid balletikunstile omases maailmas, kus troonil on raudne distsipliin ja tahe.

Hetkekski mehelikkust kaotamata liiguvad nad õhku mööda otsekui hapnikus sünkroonujudes ja lõpuks tundmatus kohas vette sukeldudes. Nende osaks on olla ühtaegu nii keha kui iseenda kõrvalpilg. Nad vaatavad võõritusefektiga mängides eemalt enda esitatud ja tantsitud küsimusi, näiteks: millest on unenäod tehtud?

Kas keegi suudab meid juhtida ka unes? Kas alateadvus valitseb meid või meie teda? Milline teadvuse seisund annaks võimaluse tulevikku tajuda? Miks meil on vaja kõike kontrollida? Kas ainult hirm määrabki me tegutsemisjoonise?

Inimeste märgisüsteemis kujutame ennast ülivõimekate ja -tarkadena ning arvame,

et meie koordinaatteljestik on see taustsüsteem, millelt saab kõike hinnata, ka paralleelmaailmu ehk loomade müstiliselt toimetamist.

Me üritame mõttega kontrollida ka unenäoilma. Ehk kipume ka unenägusid sobitama mingisse üldisesse kultuuri- ja kunstiajaloo tuntud sümbolite ja märkide süsteemi, või hoopis psühholoogia suurkujude Freudi ja Jungi välja pakutud seletusteskaalale. Nagu oleks kellegi välja mõeldud süsteem kark, abivahend, mis teeb ainuvõimalikuks tunnete ja mõtete väljendamise, koorides sellega värvi, faktuuri ja tähenduslaengu originaalselt. Ainult meie siseruumile omaselt.

Kui me ei näe isegi värve ühtmoodi, siis kuidas suudame oma maailma teistele tõlkida nii, et isiklikku tegelikust edasi anda? Titova pakub välja mõned omakeelsed võimalused ja igaüks saab tema lavastusest kaasa hulga seoseid, mis ainult oma maailma kõnetama hakkavad. Au originaalsele sisekosmosele. Ei tulevikukontrollimisele. Asugem planeedil Maa, tänases, olevikus.

Tantsulavastus

«Kass ennustab tulevikku inimesest paremini»

- Idee, lavastus ja kujundus Oksana Titova ja Indrek Kangro
- Esitajad Päär Pärenson, Indrek Kangro ja Oksana Titova
- Esietendus 26. septembril Kanuti Gildi saalis